

363

OCTUBRE
2015

CINC CLAUS PER ANALITZAR LES ELECCIONS A TURQUIA

Eduard Soler i Lecha, Coordinador de recerca, CIDOB

S3n uns comicis excepcionals. D'una banda, perquè aquestes eleccions generals se celebren quatre mesos despr3s de les anteriors i havent estat impossible formar un govern de coalici3n amb una majoria parlament3ria suficient. De l'altra, perquè es desenvoluparan en el pitjor clima de viol3ncia i tensi3 social de l'3ltima d3cada. Quan diumenge que ve, i els dies posteriors, analitzem els resultats haurem de tenir en compte aquestes cinc claus:

Els votants turcs havien encarregat al Partit de la Just3cia i el Desenvolupament (AKP) que form3s govern per3 no li van estendre un xec en blanc. La dist3ncia amb el segon partit era de m3s de quinze punts. No obstant aix3, al no aconseguir la majoria absoluta (van obtenir 258 escons i el 40,87% de vots, lluny dels 276 que li haurien perm3s governar en solitari), l'AKP estava obligat a formar un govern de coalici3n o, si m3s no, un govern en minoria amb suports parlamentaris. A m3s, els electors van voler limitar les aspiracions del President Erdogan per aprovar una nova constituci3n que transform3s Turquia en un sistema presidencialista. Per fer-ho necessitava un m3nim de 330 diputats afins. Tamb3 van voler que el Partit Democr3tic del Poble (HDP), que 3s una expressi3n del nacionalisme kurd per3 que ha sabut obrir-se espai entre altres sectors de la societat, estigu3s representat al Parlament. Part dels seus votants ho van fer per convicci3n i altres amb el convenciment que era la forma m3s efectiva per frenar les aspiracions d'Erdogan d'acumular encara m3s poder.

L'avan3 electoral respon a una aposta d'Erdogan. S'havien iniciat negociacions per intentar articular una gran coalici3n amb el principal partit de l'oposici3n, el Partit Republic3 del Poble (CHP). Una opci3n que tots els ressorts de l'establishment econ3mic a Turquia havien promogut en nom de l'estabilitat i la conciliaci3n. En molts cercles s'acusa al propi Erdogan d'haver fet descarrilar aquestes negociacions i d'haver-ho desitjat des del principi. Sobretot per c3lculs electorals ja que els dies posteriors a les eleccions es va publicar una enquesta d'IPSOS segons la qual l'AKP podria haver afegit un 4% de vots si els electors haguessin conegut amb antelaci3n el resultat final. Un marge que no obria el cam3 a una nova constituci3n per3 s3 permetia un govern en solitari i la consolidaci3n *de facto* d'un sistema presidencial. Sobre el primer ministre, Ahmet Davutoglu, circulen informacions contradict3ries. Segons algunes fonts, ell hauria preferit la "gran coalici3n" no nom3s per convicci3n sin3 per afirmar la seva autoritat davant del president. Altres fonts, en canvi, desmenteixen aquesta interpretaci3n i creuen que Davutoglu no ha fet altra

cosa que respondre al desig majoritari del seu partit. En tot cas, tant si el resultat de diumenge és una victòria (un govern amb majoria absoluta) com si és un fracàs (baixar del 40% de vots), ho serà d'Erdoğan, ja que seva ha estat l'aposta.

El context ha canviat, i també ho ha fet la campanya electoral. Fa quatre mesos es parlava, sobretot, de corrupció, de les ambicions presidencialistes d'Erdoğan i, en certa mesura, de la situació econòmica. Aquest últim punt s'utilitzava de forma dispar per part del partit del govern, que afirmava que eren l'única garantia perquè el país continués creixent, i els de l'oposició, que alertaven d'una desacceleració de l'economia i de l'augment de les desigualtats en el país. De cara a les eleccions de novembre les qüestions de seguretat han copat l'agenda. Els dos grans atemptats contra concentracions pacifistes que ha patit Turquia en els últims mesos (el de Suruç al juliol i el d'Ankara a l'octubre) tenien com a objectiu, independentment de qui en fos l'artífex, desestabilitzar el país i propiciar una escala de la violència. L'assassinat de dos policies turcs per part del PKK com a represàlia per la política turca a Síria va desencadenar una espiral de violència que va ressuscitar els fantasmes d'un passat que molts turcs creien enterrat. Els mesos posteriors a les eleccions han estat esquitxats per continus atacs contra les forces de seguretat, pels bombardejos turcs contra les bases del PKK al nord de l'Iraq i per un repunt en la **violència urbana**.

Les aspiracions dels líders de l'oposició no responen, necessàriament, a les de les seves bases. Aparentment el líder del principal partit de l'oposició, Kemal Kılıçdaroğlu, i bona part dels quadres del partit veien amb bons ulls la possibilitat de formar una gran coalició. No deixa de ser estrany que un partit tan important, porti més de vint anys sense exercir el poder. En canvi, una part de les bases no està convençuda i encara menys després de l'atemptat d'Ankara en què van morir diversos membres de les joventuts del partit. Succeeix exactament el contrari dins del MHP, el partit de dreta nacionalista turca. El seu líder, Devlet Bahçeli, va posar tres **condicions** estrictes per formar govern amb l'AKP: acabar el procés de pau amb el PKK, el retorn d'Erdoğan a les seves funcions constitucionals i reactivar els casos de corrupció contra dirigents de l'AKP i els seus familiars. No està gens clar que Erdoğan estigui disposat a assumir-les ara més que al juny. Per tant, s'especula que el partit pogués suavitzar-les en nom de la "seguretat nacional" i, sense declarar-ho obertament, respondria així a la voluntat d'alguns membres d'aquest partit de tocar poder. En canvi, el lideratge del partit pro-kurd HDP i les seves bases estan en plena consonància: el vot per aquesta llista és un vot inequívocament contra Erdoğan.

Són unes eleccions transcendentals. Els turcs amb el seu vot i els polítics a través de les negociacions posteriors escolliran molt més que un govern. Marcaran el rumb que seguirà Turquia a partir d'ara. No només estaran limitant o ampliant el poder d'Erdoğan, també s'expressaran sobre com gestionar l'actual espiral de violència entre les forces de seguretat de l'estat i el PKK; sobre si s'ha de reorientar la política exterior, en general, i especialment en relació a Síria; si s'allunyen o s'acosten a la Unió Europea; i, sobretot, si aquestes eleccions sembraran la llavor de la reconciliació o suposaran més polarització i tensió social.